

Stembrowicz, Kazimierz

"O istocie prawosławia. Wybór pism",
Jerzy Klinger, do dr. przygotowali
Michał Klinger i Henryk Paprocki,
Warszawa 1983 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 75/4, 805

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Autor poprzedził Słownik zbyt zwięzłym i przez to co najmniej poważnie zubożającym złożoną problematykę szkicem o dziejach Kościoła Prawosławnego w Polsce (począwszy od obrządku słowiańskiego na ziemiach polskich do czasów Braci Sołuńskich). Mało zasadne wydaje się być uwzględnienie wielu haseł dotyczących się ogólnej terminologii religijnej w tym niechrześcijańskiej. Dyskusyjne jest również umieszczenie licznych haseł o charakterze informacyjnym, które mają raczej luźne powiązanie z Kościołem, np. terminów filozoficznych, społecznych i in.

K. S.

Jerzy Klinger, *O istocie prawosławia. Wybór pism*, do druku przygotowali Michał Klinger i Henryk Paprocki, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1983, s. 547, ilustr.

Książka przedstawia wybór ważniejszych rozpraw i wypowiedzi przedwcześnie zmarłego ks. prof. Jerzego Klingera (1918—1976), wybitnego teologa prawosławnego, poety i tłumacza. Zawiera również materiały dotąd niepublikowane. Poprzedzona jest wprowadzeniem pióra Wacława Hryniewicza, który omawia wkład J. Klingera w rozwój teologii prawosławnej i zasługi uczonego w nurcie odnowy myśli prawosławnej oraz jego otwarcie ekumeniczne. Podkreślony został fakt, że teologia J. Klingera stała się już przedmiotem badań naukowych. Na książkę składają się 23 różnej objętości i wagi teksty rozproszone dotąd po różnych wielojęzycznych czasopismach. W większości z nich dominują zainteresowania uczonego tematyką historyczno-teologiczną. Szczególnie eksponowany jest wątek twórczego związku teologii prawosławnej z tradycją wczesno-chrześcijańską i ekumeniczna orientacja refleksji teologicznej autora. Lektura rozpraw J. Klingera wprowadza czytelnika w fascynujący intelektualnie świat wiary i myśli prawosławnej. Podkreślony przez W. Hryniewicza zmysł historyczny i umiejętność interpretacji wczesno-chrześcijańskich źródeł pisanych znajduje pełne potwierdzenie w tekstach poświęconych egzegezie fragmentu Ewangelii św. Marka, drugiemu Listowi św. Piotra czy wpływowi archeologii biblijnej na rozumienie teologiczne poszczególnych scen Ewangelii. Fascynujący (i nowatorski) jest artykuł o zasadniczej zgodności myśli Teilharda de Chardina z linią Kościoła wschodniego. Świetny artykuł ukazuje twórców nowego kierunku w prawosławnej myśli filozoficzno-teologicznej — A. Chomiakowa i W. Sołowjewa. Sprawom polskim poświęcona jest jedna obszerna rozprawa (przedruk z 1967 r.) — „Nurt słowiański w początkach chrześcijaństwa polskiego”, jeden z najbardziej spornych problemów w naszej historiografii. Autor dostrzega koniec obrządku słowiańskiego w Polsce dopiero w wieku XIII. i w sposób bardzo sugestywny uzasadnia swój pogląd na jego genezę, rozwój i upadek.

Do książki dołączono zwięzłe i pobudzające do refleksji kalendarium życia J. Klingera (do końca obarczonego pracą duszpasterską prawosławnego księdza i proboszcza) oraz bibliografię jego publikacji.

K. S.

Paweł Florenski, *Ikonoostas i inne szkice*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1984, s. 255.

Pierwsze wydanie tego wspaniałego, skromnego wyboru pism genialnego, jak zawsze pisał o nim zmarły profesor Jerzy Klinger, człowieka i teologa ukazało się w 1981 roku. Tym razem, chociaż w gorszej oprawie edytorskiej, wydawcy przy-